

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Jncipiens à Juliano Apostata Jmperatore, perducitur vsque ad obitum
Theodosii Augusti: continet annos XXXIV.

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 380. Damasi Pap. Annus 14. Gratiani 14. Valentin. 5.
Theodosii 2. Imppp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14548

Quid erat agendum? dicitur sui viri, Alindne quiddam cupiam vestrum placet? Angusta cum tam foret aditus Ecclesia, Stipulae ut ipse cogere quos legere. (Namq. arca tantam non ferunt licentiam, Quam lata qua sunt tempora. & late fluerent) Magni estimabam, quod canis caulam meam Tereret. Adeo namque tenues & exiles erant res Catholicorum ipsi primordiis aduentus Gregor. Constantinopolim, ut magno lucro duceret, si quem inuenisset Catholicum hominem sibi communicatione inherentem, preferentem inuicem inuicem Christi diuitis Pharaonis.

XXX. LAVDIS DICTA DE MAXIMO.

Sed & quid amplius elucere videbatur in Maximo, si quae ille iactabat, vera fuissent illa omnia, quae in eaque oratione in eius laudem, mutato titulo, in laudem Heronis scripta leguntur: nempe, ut paucis multa perstringam, quod ex parentibus martyrium prognatum diceret, quodq. Christo ipse totum se addidisset, temporeq. persecutionis sanctissimae sub Lucio Alexandriae aduersus Catholicos excitatae stetit infraclus pro fidei patrocinio, cuius causa die virginitatis caesus fuit, ad postremam vere in Oasim deportatus, illic quadriennio permansisset. Accedebat, quam hypocrita affectabat, Christiana in omnibus philosophia, nempe gloria diuinitatisque contemptus, modestia, animique fracta submissio, charitas erga omnes, studium salutis omnium, & ad conuincendos haereticos, Graecisque conuincendos scientia minime vulgata. His, inquam, coloribus pictam laudem, absolutissimum reddentem omnium virtutum exemplar, tali tempore, tali loco non potuit non magni facere Gregorius tantopere non indigens in tanto praelio non ducibus tantum fortissimisque militibus, sed lixe cuiusvis etiam ministerio.

Alter hic plane Proteus, sic enim quoque ipsi n appellat Gregorius: & ut proprius dicam, alter hic Luciani Peregrinus, qui ex Euangelio captus sibi gloriam, quae sceleris ob delicta passus esset, fidei defensionis causa se tolerasse iactaret: nam & id quoque testatur ita Gregorius:

--- Hoc, manus, quod fugam ob noxas graues Felabat, ut sopro Deo hanc passus foret, Qui vapularat ut nocens, hinc martyrem Fallo arbitrabar, &c.

XXXI.

Postquam autem talia tamq. nefanda Maximus praesumpsisset: Gregorius est suburbano, ad quod valetudinis causa concesserat, Constantinopolim rediit, Ecclesiamque, quam tanto labore collegerat, schismate scissam reuertit in presbyter ille nefarius cum adhaesisset Maximo, nonnullos e Catholicis eidem conciliarat. Hec ergo sciens, imo oculis spectans ipse Gregorius, orationem illam habuit, cuius est exordium: Desiderabam vos, filij parique a vobis desiderio exoptabar, &c. post multa vero hac inuectiua perstringit Maximum ac sectatores ipsius b: Lam, inquit, mihi quoque timorem inuicem canes, per vim pastores sese constituentes, idque (quod absurdum est valde) cum ad pastor alii muneris administrationem nihil omnino aliud contulerint, quam quod comam, cui oranda & alende turpiter inducunt, raserunt: qui nec in canum ordine manserunt, nec pastores facti sunt, nisi ut lamcut ac dispergant, laboresque aliorum inuicem. Et paulo post: Ac proximae ne nunc quidem insolentiam efferantur, qui canes aduersus gregem concitarunt, qui nec ouiculum quidem vnam proferre possunt, quem adduxerint, vel conserauerint, nec enim recte facere didicerunt, qui improbitatem studiose coluerunt, &c. Post multa vero in schismaticos dicta, eosdem contestatus, exprobrat animi sui moderationem, quam experti iam essent ab omni sedis cupiditate remotam, cum videlicet illi iam ante delegissent eum Episcopum, & in sede voluissent collocare, nec acquirere inuicem.

GR. NAZ. XIDENS O. M. T. IN MAY. M. V. b Gr. Naz. or. in Max.

c Gr. Naz. ad. 30. XXXII.

Quid praeterea? agere ipsi scilicet. Episcopatum abrogabunt, & throni dei secat: Et quos tandem aut nati, aut ante pro impo atque h'ari animo conuencit. An vero eos, qui ascendunt, beatus predicare solus? Sicut, mihi eos dulces ac inuicem reddidit, si a radique concitatus? Quis ne has quidem, qua mox acciderunt animi mei

sententiam voluit, atque declarari? An illa quos, delicta quaedam & suus erant, atque amoris erga me vestri & desiderij exploratio? Nimirum callidi ac versuti homines facile adducuntur, ut virtutis sua de alio partem suscipiant, partem loquantur. Quod vero illa animi oppressio? quid illa imprecationes, quas aduersus nos ipsos publice concepinus: quid ille lacrymae, quarum tantam vim profuditimus? ut vobis etiam misericordiam moueremus, quantum aliqui propter oblationem odio pene effemus? haec & alia Gregorius, illis in memoriam reuocans, quantopere refragatos fuerit, cum ab ipsis eligeretur Episcopus. Demum in Petrum Episcopum Alexandrinum, quem propterea primo, postea vero senit aduersum ita iure conuenit: Nihil pro prius factum est, quam ut Petrus etiam me abiret: Ac fortassis fiet quidem amare, ut peccato medietur, ac rursus schismaticos eiusmodi compellat apostrophe: Quomodo distrahitis, & distrahitis, quasi bonos teneri vinculo soluti? Quomodo altare aduersus altare erexitis? Quomodo repente in desolationem ac vastitatem facti estis? Quomodo & ipsi hac praefatione extinguiti atq. mortui estis, & dolorem nobis inuisistis? Quomodo pastorem simplicitate ad gregis curam & interitum abisistis? non enim eorum imperitiam reprehendo, sed vestram malitiam accusabo. sic Gregor. aduersus Aegypti Episcopos, qui Maximo manus imposerant, additque alia fleru digna, quae autem postea acciderint, sequenti anno dicemus.

GR. NAZ. NON EST PASTOR QUI SEI EPISCOPUS.

IESU CHRISTI ANNUM 380.

DAMASI PAP. ANNUM 14. GRATIANI 14. VALENTINI 5. IMPER. THEODOSII 2.

CHRISTI sequitur annus octogesimus supra trecentissimum, Consulatu quinto Gratiani atque Theodosii inchoatus: quo idem Theodosius Imperator ab Acholio Episcopo Thessalonicensi baptizatur. Qua autem occasione ibi e sacramento ipsum iniciari contigerit, sic narrat Socrates d: Theodosius autem post erecta tropaea, Constantinopolim ire maturans, Thessaloniam peruenit: ibi in morbum incidens, cogebat baptizari a domino. quippe ex maiorum religionem iam olim didicerat Christianam fideique Constantinianis se totum addixerat. Et cum propter morbum grauatam baptizari properaret, & Episcopum Thessalonicensium ad istud munus obuentum requireret: primum seiscitabatur ab Episcopo, quam fidem amplexaretur. Et cum Episcopus respondisset, opinionem Arij minime per Lyricam * pernasisse, neque nonam illius doctrinam eius regionis Ecclesias potuisse occupare, sed omnes, qui in illa verfabantur, antiquam illam & verissimam fidem ab Apostolis traditam, inque Concilio Niceno confirmatam semper obseruasse: Imperator ab Acholio * (ita enim vocabatur Episcopus) libentissimo animo baptizatum re. ept. Paucis igitur post diebus a morbo recreatus Constantinopolim contendit octavo Kalend. Decembris, Gratiano iam quintum Consule, eoque ipso Theodosio primum. hucusque Socrates, in eo sane corrigendus, dum loco Macedoniae ponit Illyricum: Thessalonica enim, cuius Acholus erat Episcopus, non in Illyrico, sed in Macedonia sita est. Caeterum ipsum delegisse ab Acholio baptizari ob insignem vii vitam miraculorum virtute conspicuam, existimamus. Qualia autem quantane aduersus Gothos diuina virtute operatus sit, cum victorem exercitum, qui copias Romanorum vicerat, & ipsorum Imperatorem extinguerat, superauit, superius enarratum est. Deo igitur omnia accepta ferens Theodosius, Imperium atque vitam, nihil antiquius habuit, quam de fide Catholica bene mereridem quo S. August. sic ait: Inter hac omnia ex ipse initio imperij sui non quicquam inuicem & misericordissimum legibus aduersus impios laboranti Ecclesia subuenire. quam Valens haereticus saeuens Arianis vehementer asslexerat: cuius Ecclesia membrum esse, magis, quam in terris regnare gaudebat: haec ipse. Huius quidem rei fidei facit aurea illa sanctio ab eo hoc anno Thessalonice promulgata, quae sic se habet: Impp. Gratiano, Valentiniano, & Theodosio A. A. ad populum vrbis Constantinopolitane.

I. THEODOSIUS BAPTIZATUR

d Ser. Lp. r. 6.

* Macedoniae

* Acholio

c August. de eu. Diu. l. r. 20.

fl. de fide Cath. C. Theod. II.

Concilio

THEODO- SIAN- CTIO DE FIDE CA- THOLICA. III. Alii THEODO- SII LEGES bl. a. De qua G. Theod. IV. MAXIMVS ALEXAN- DRIAM. e Gr. Naz. car. de vita sua. d Theod. II. s. a. 3. e Gr. Naz. car. in Ma- ximum to. 3 edit. Leu- onkil. MAXIMVS SCRIBIT IN GRIG. NAZ. V. DAMASVS PAPA PA- TRIS GREG. NAZ.

Cuncto populo, quos clementia nostra regit temperamentum, in tali volumus religione versari, quam dominum Petrum Apostolum tradidisse Romanis, religio vixit non ab ipso insinuatam declarat, quamque Pontificem Damasum sequi claret, & Petrum Alexan- driae Episcopum, verum Apostolicam sanctitatis: Hoc est, ut secundum Apostolicam disciplinam, Evangelicamque doctrinam, Patris & Filii & Spiritus sancti unitam Deitatem sub parili maiesta- te, & sub pia Trinitate credamus. Hanc legem sequentes Chris- tianorum Catholicorum nomen indemus amplius: reliquos vero demerere, vrsusque indicantes, heretici dogmatu infamiam susci- nere, nec conciliabula eorum, Ecclesiarum nomen accipere: diuina permissum vendicte, post etiam motu nostri, quem ex caelestis arbitrio sumptissimum, vltione plebentium. Datum III. Kalend. Martias, Theffalonice, Gratiano A. quingentum & Theodosio A. I. Coss. qua die haec, quae sequuntur, in idem Theffalonice rescriptis re- peritur.

Quid diuina legis sanctitatem aut noscendo confundunt, aut negli- gendo violant & offendunt, sacrilegium committunt. Datum III. Kalend. Mart. Theffal. Gratiano Aug. V. & Theodosio A. I. Coss. se- quenti vero mente de pio religioque cultu facti. Qua- dragesimalis temporis ibidem loci ita ad Albucianum Vi- carium Macedoniae rescriptis h:

Quadragesima diebus, quibus ieiunio caeremoniarum Paschale tem- pus anticipat, omnis cognitio prohibetur criminalium questionum. Dat. VI. Kalend. April. Theffalonice, Gratiano quingentum & Theo- dosio I. Coss.

Dum autem adhuc Theodosius Theffalonice mora- retur: Maximus Cynicus, qui Constantiopolitanam sedem inuadens pulsus ab vrbis fuerat, Imperatorem conue- nit, rogans ab eo sibi cathedram confirmari: verum ab ip- so penitus repulsius est atque reiectus; imo & nisi a co- ptiis desisteret, graues minae intentatae fuerunt, quam obre desperatus infelix, magno adfirmationis suae mendacis comparatae dispendio se contulit Alexandriam ad Petrum adhuc in humanis agentem: haec omnia plusibus enarra- ta Gregorius ipse habet c. Quid vero idem Maximus infa- niens nimia Episcopatus cupiditate Alexandriae egerit, idem subdit his verbis:

Aggreditor, atque non parum angustiat senem, nempe eundem Petrum Episcopum Alexandrinum, Possem vel illum, sine xat quam sibi sedi: vel eius in throno sese immanis, Sessurum. Hypercha dancs bant, (vt par erat) Flammam expansefens, veterane ad mala quippiam Aduergeret, vrbis boni populi solo: At mihi videtur hic quidem quiescere, At est viderendum, ne graui ipse grandine Est facta nobis, a sebo vnto incita In non putantes grandinem effundat suam. Nec enim quieti praenitias inquam studeat. haec ipse, & quidem propheticae. Etenim lapsus est in haerese- m Apollinaris, cuius rei causa ab Episcopis (vt Theo- doretus d. ait) damnatus fuit. Contat inloper eundem Maximum post haec aliqua aduersus ipsam Gregorium conscriptis: quae tamen vt valde incepta ipse contempit, fatisque sibi visum, qualis ille, qualiaue eius scripta es- sent, paucis occinere, cum ita rem exorditur e: Quid de his dicam? Audefne tu quoque Maxime, aliquid scribere? Tunc scribere audeas? Proh quanta haec est impudentia! Professo haec ex parte caues alios, nempe Cynicos, superat. Omnia scilicet quibusvis iam tentare licet, & inferius: Orem incredibilem & insudantem! Saul vates est, Maximum librorum scriptor. Quis de- inceps non vates esse vult? quis a scribendo manum continebit? Omnium scilicet est charia, vel amicalis scriptorum sibi calamum vsurpent. haec & alia plura lepide quidem masq; animo im- perturbato Gregorius. Cepra itaque contentio Maximi cum Gregorio anno superiori, praesenti iam anno extin- cta fuit.

Quod autem Theodosius cum cum primum vidit, de- spexit, a seque repulsi, hominem alioqui proficiente si- dem Catholicam: id ea de causa opinatur contigisse, quod sciret Damasum Romanum Pontificem aduersus eum in capellendo Episcopatu fauuisse Gregorio. Dolemus excidisse ipsas Damasi litteras tunc pro Gregorio contra

Maximum scriptas, quarum meminit Nicolaus Romanus Pontifex in epistola ad Michaelum Imper. in quibus haec habet s: Denique vt ex his paucis commemoremus: Nonne Maxi- mus, postquam inuitum a Damaso Papa (sicut eius ad diuersos epistola indicant) laboratum est, Constantiopolim pulsus est: ita ipse. Equidem puto sanctum Hieronymum auditorem Gregorii (vt dictum est) Constantiopolim tunc agentem, apud Damasum pro ipso Gregorio litteris egisse: fa- ctumque, vt cum sententia Damasi innotuisset ciuibus Constantiopolitanis idem ipsi coestim infelicem Ma- ximum ab vrbis pellerent, deque his ad monitus Theo- dosius Imperator eundem ad se venientem Theffaloni- cam aequo fugarit. Et quis dubitat de re tanta, cum scriberet Damalus in Orientem, eodem quoque argumen- to ex more scripsisse etiam ad Theodosium Imperato- rem? Sedisse aliquantisper in sede Maximum, indicium illud est, quod fecit ibidem ordinationes, quas Synodus Constantiopolitana celebrata anno sequenti ritus pe- nitus esse decreuit, vt ex eius Concilii Actis Sogomenus g testatur. At de Maximo haecenus ad res autem Gregorii natus anni, Constantiopolitanaeque Ecclesiae statum oratio conuertatur.

Percussus licet Arianis nono Imperatoris edicto dato ad populum Constantiopolitanum: tamen tantum ab- fuit, vt ita compressi quiescerint, quin potius maioribus audaciae spiritibus sumptis, insolentius aduersus Catho- licos insiliuerunt, instar saeuissimae bestiae, quae ea tem- per noxia visa sit & in cista, cum sese laqueis constringi- lerit, tunc violentius commouetur, & in quem cum- que sibi obuium furit. Arianis enim cum se Theodosii legibus vincii i scirent, acius in Orthodoxos exacerbaban- tur, eoque furoris adacti sunt, vt in confessorum haud- pitem ab exilio reuersum incidentes, eum lapidibus im- perentes occiderent.

Testatur id quidem Gregorius Nazianzenus ea oratione, quam habuit ad Arianos: sibi enim Catholicorum commendans animi moderationem, qua feliciore tem- pore vterentur, illorum contra in pios viros ac in Eccle- siam ipsam Catholicam immania scelera perpetrata re- cenfer; atque ad postremum quod nefas admisisset, ob oculos ponit his verbis: Nonnulli, hinc h, atrociores quoque atque immaniores sese pr aduerunt, quam temporu ratio ferre vide- retur, non sicut ac suis, qui per septa quadam violentius impugnantur. Hominem meum posco, quem besterno die traxeratis, senem, inquit, illum & Abrahamicum patrem, quem ab exilio redeuntem & huc appellentem, medio die, in media vrbe saxis excepistis. At nos (nisi hoc dictu graue & iniudusum est) obruntatores etiam ipsos depre- catione nostra periculo mortis liberauimus. & post multa in ex- probationem ipsorum arrogante & petulantiae, in com- mendationem vero modestiae Orthodoxorum haec ad- dit: Et quid ex hac temporis insolentia perperam amulatus sum? id- que cum tanta exempla ob oculos posita haberem, quibus etiam re- motis, a vicio tamen abstinerere difficile atque arduum est, variquis exemplis? De quibus Ecclesiae vobiscum contendimus? de quibus pecu- nias? pr aertim cum vtraque vrbis afflueretis, vtriusque autem nos inopia premeremur? Exquod Imperatoris edictum a vobis contem- ptum & pro nihilo habitum ardentis celo persecuti sumus? Quos principes in perniciem vestrae coluimus atque obseruauimus? Quo- rum importunam au dactam iudicio nostro prodidimus? Domine ne status illi hoc peccatum, dicebam (nam oportune Stephanus i ver- ba in mentem venerunt) & nunc eadem vota facio. Maledicimus & henedicimus: persecutionem patimur, & sustinemus: haec & alia multa id genus Gregorius obiecit ea oratione in Arianos, & quidem post Gratiani prius & Theodosii post- erius promulgatum edictum, cum res Catholicis arde- rent.

Sed quid accidit? Tolerantia ista Gregorii, & pro illatis ab eis contumeliis atque cedibus officiorum com- pensatio, nonnullorum Orthodoxorum animum exacer- bant, illorum praesertim, qui in eam ferme diem a temporibus Constantii Imperatoris ab eisdem insolentibus Arianis ditissima iugiter passi essent: quippe haec dicere solebant, quae ipse Gregorius in oratione, quam coram Episcopis ad Synodum conuenientibus

f. Encai 16. x. Concil.

g. Soz. l. 7. c. 9.

f. Gr. Naz. car. ad Arianos. ARIANI SEVIUNT MAGIS.

l. Act. 7. h. Cor. 4.

VII. CATHOLICI CVR IANII ORTHODOXI.

a Gr. Naz. et ad 110. Episcopi.

habuit, eccitatis verbis at iam criminata quaque nosstra, quofo expendite. Tanto iam tempore, inquit, Ecclesie prece, temperis sanore & auxilio saluta, Imperatorum, generoso impetu, quod maximi asinari debet. Equos mutationis sequi nobis assulit? Quot horum unum contumelias prim peritimus? Quid a tributu passu non sumus? non iniuriis? non moras? non exilia? non pecuniarum detractiones? non honorum prostrationes? non prochytorum in mari conflagrationes? non templa profanata, atque ex templis in sepulchra mutata? non publicas senum Episcoporum, aut ve magis propriis verbo vtar, patriarchatum eadem non tam immanitatem, et plus solus in xpi esset locus omni? non denique quicquid calamitatu villo gerbu exprimeret quisquam possit? Quorum quidem in, qui nos leserunt, propendimus? Quandoquidem vestri, vt par erat, rerum vicibus, respicienda potestas nobis facta est, atque eos, a quibus impertite vexati fueramus, castigari oportebat. Atque vt omisso alij calamitatu, ad nostras, vt dicam ad tuas calamitates, veniam, his licet, quae cum Gregorio idem passi essent, postquam venisset Constantinopolim; Nonne persecutionibus vexati sumus? non iniuriis omnibus oppressi non Ecclesie, domibus, & quod acerbissimum est, solitudinibus exturbati? non ferocem populum tulimus? Praefatos violentos & inopitones Imperatores simul cum editu suis contumeliose iuratos? Quid postea superioris extitimus, & persecutores nostri penas effugerunt.

VIII. EPIST. LATIO. CA. THOLOGO. BYM. IN. GREGOR.

Ista erant, quae Catholici Constantinopolitani subinfense in Gregorium ab hoc tempore ad finem vsque eius commotionis Constantinopoli iactare solerent: ad quos referat Gregorii responsio, quam subdit: Ita sane est, inquit, sibi enim aduersus eos, quae iniuriam intulerunt, satim grauis penae, & ferenda iniuria potestas, quae quidem responso hand illis aridere videbatur, qui (vt subdit) incitabant Gregorium ad vltionem, illa rursus verba ingemihantes: Quis profectus multatui est? inquit. Quis populus castigatus est? Quis plebs inflammator? Quis terrorem nobis ipsi in posterum indulsumus? ita illi quidem, qui hanc ob causam deinceps animo abalienato a Gregorio esse ceperunt, sicque propemodum factum est, vt diuulsis ab eo Catholicorum nonnullis prius (vt diximus) schismate Maximi, compluribus autem ab eo editis ex causis animis fugecentibus, res Gregorii paulatim diffulcerent, verum populorum erga eum erat immensus: cuius quidem rei periculum factum est, cum ipsum recedere cupientem non permitit.

IX. GREG. COGITAT. DE DICISIONE.

His enim agitatus molestus Gregorius, cum iam les Catholice fidei sub Catholico Imperatore in tuto collocatas esse videret, consideraretque nequaquam se illius sedis astringi vinculis, vt ibi permanere cogeretur: etenim quamuis a populo electus, acclamatusque fuisset Episcopus, non tamen ea electio legitima, secundum canones Ecclesiasticos sibi videbatur: quamobrem recedendi Constantinopoli consilium inuit: sed cum clandestine facere minime licuisset; communicato cum populo animi sui de cetero; piorum precibus, clamoribus, laethymisque retinetur inuitus; sed quibus conatus, ipse veribus illis infirmat b:

b Gr. Naz. in eam. ad vita sua.

Hac verba simul audis plebs, ilico Effrenis alicui quippiam questum delicti, Populus surgit, agmen vt fumo solet Apom; furit, maximis clamoribus Vterq; sexus, virgines, iuuenctuli, Pueri, senes, nobiles, ignobiles, Vita quieti, Praefatos, ac militum Nonnulli amore quilibet & vta asinans, Iratus hosti, Praefatos exposcens sumi. At non decebat me genu ad vram stocere, Nec capere sedem rite non iudis traditam, haec ipse.

X. c. Sect. 13. e. 6. THEODO. SIVE YE. NIT. COM. TANTI. BYPOLIM. d. M. 11. in Chrono. hoc a. 380.

Ariani autem, qui absente Imperatore eius editu contemnere vult sunt, eam iam Theffaloniae Constantinopolim venientem caperunt praesentem timere: contigit eius aduentus in vrbem (vt ex Socrate & dictum est) hoc anno iisdemque Consulibus octavo Kalendas Decembris. At quid tunc primum in Arianos egerit, Marcellinus Comes d docet cum ait: Hic Consulibus, Theodosius magni, postquam de Sicythia & Getis triumphauit, expulsi contumax ab Orthodoxorum Ecclesie Ariani, qui iam fere per quadraginta annos eas sub

Ariani Imperatoribus tenebant, nostris Catholicis Orthodoxis resistit Imperator mensis Decembris. haec enim. Quo modo autem id factum sit, Sozomenus sic enarrat: Imperator vero per manuum precepti Demophili (erat hic post Eudocium Episcopus Constantinopolitanus haereticus) vt aut ex decreto Niceni Concilii religionem propagaret, & populam ad concordiam reduceret, aut Ecclesiam excederet. Ille vero, conuocato populo, mandatum Imperatoris exposuit, & in postquam diem se extra urbem conuocatum significauit: Quandoquidem, inquit, diuina lex iubet f, vt si vos ex hac vrbe pellant, fugatis in aliam. Haec cum praefatus esset, deinceps extra urbem conuocatus fuit, & vna cum eo Lucius, qui ab Ariani quondam Alexandriae Ecclesie praefatus fuit, & qui exposuit, exul, vt dictum est, Constantinopolim concessit, ibique moratus fuit.

e 567 l. 7. c. 1.

f Math. 23.

Postquam igitur Demophilus Ecclesiam reliquisset, ingressi Imperator preces simul: & ex eo tempore qui consubstantialem Trinitatem profitebantur, templis recuperant. Erat autem hic annus, quo Gratianus quintum, Theodosius primum Consulatus fuerunt, quadraginta salicet, ex quo Ariani Ecclesias occuparunt. Incausque Sozomenus, quae quidem (vt dicimus) anno potius sequenti contigitur: nam ab his diebus ipse Gregorius tradit, nimirum Arianos totos in armis fuisse, vt primum templum cucerent.

XL

Vifus est autem Gregorio Theodosius paulo frigidius agere, si comparato faciendia fuisset cum Ariani Imperatoribus longe maiori animi ardore haerem propagantibus in carne & saepe citato, quo res suas contexit, haec habet de Theodosii aduentu Constantinopolim.

Dum statu nos haec sumus, En Imperator nobis aduenit repens Terra ex Macedonia, Marte domiti barbaris, Simularat ingens quos manus, & ingens furor: Minime quidem ille vir malus, quantum ad fidem: Tenere mentes possit, vt qui simplices, Triadisq; sanctae cultor esset maximus: (Sic quippe & ipse sentio, & cuncti asserunt, Qui sede statili tuto amant insistere) Feriore sed non predicto tanto tamen, Aequaret vt cum primum praesentia, Sanaret atq; temporis mala tempore. Feriore vel si par erat, non par erat Fiducia ne peioris, an audacia Dicam? Vocare praefatos hoc praudentiam. Suadere quippe est agnus, quam cogere, sic ille lenit ad scribens tarditatem atque remissionem Theodosii Impnam paulo post:

p Gr. Naz. in eam. ad vita sua. THEODO. SIVE YE. NIT. COM. TANTI. BYPOLIM. d. M. 11. in Chrono. hoc a. 380.

Haec ille opinor, cogitans nulli grauem Metum inferebat, comiter cunctos trahens, Cuiusque mentem liberam lege & foveus, haec Gregorius de Theodosio.

XII

Quomodo autem tunc, cum venisset Constantinopolim Imperator, ad Ecclesiam, vbierat Gregorius & Catholici conuenerant, propteratit, & quid ipsi Gregorio dixerit Theodosius, idem sic narrat: Vt ergo cupidus venit ad cupidos sui, Complexus vt me sit statim, quae dixerit, Quae per labenti vultu ante accepit, Quid est necesse dicere? Padendum foret, Si gloriari tum senex ob talis, Quae cuncta parus depoto praeter Deum. Tandem ille fatat: Dat tibi per nos Deum Non hocce templum, dat tuis laboribus.

QUID THEODO. SIVE YE. NIT. COM. GREGOR.

Haec licet Theodosius Gregorio polliceretur: vt tamen praestaret effectu, impossibile tradit esse visum, resistenibus Ariani, quibus reserta ciuitas erat, iisdemque inuentis animis vt templum tutarentur, nec cederent sedem alicui, paratis etiam si vis adhiberetur, in Gregorium impetum facere.

XIII. THEODO. SIVE OCC. PAT. YEM. PLVM. IN. TKOD. CITATE. GR. N. E.

Post haec autem Theodosius occupat templum, relinquitque ad custodiam militum partem, atq; reliqua exeret, vt collocaretur in throno. Cum vero Ariani intentum se resistere non posse cernerent, omnia miscunt lucra

atque

aque clamoribus: quae quidem eleganter ipse ita describit:

Item tempus aletur, militum & vis maxima
Templum obviat, bellum, confusio, gerens.
Facilest omnis impetum contra cunctum
Populum, ardua vi, nec vel, aut fultus maris
Vires & ira, praesens & blanda simul,
Itatus in vos, Principi supplicet. Erant
Plena vita, domus, pleni omnes loci,
Plena domus, tum vis, tum summis
Actus quasque, parvuli spectantibus,
Gemitus dolores, lacrymae, clamor, gemitus,
Imago capiti bellico insulsi oppati,
Ego vero fortis ille dux, ac strenuus
Aegro tamen corpore esse ac debili,
Spirante quiddam languidum ac fremortuum,
Inter Duces medicos & inter milites
Iam bona esse fultus, & sursum videns,
In ade domo collocor, &c.

Subdit vero mirum quiddam accidisse, nimis tunc temporis atram nubem sic radios Solis obrepsisse, ut media die noctem ferme redere: quo tanquam prodigio exultarent haeretici, meruerunt autem pii, sed quasi miraculo factum, ut simul ac Gregorius sacros cancellos introiit, adorato namque, nube dissecta, Sol purissimis radiis effulserit: perinde ac si super accensa caelitus face, Gregorius lacum, Deoque gratum ingressum significaret. Secutaque mox est Orthodoxorum omnium acclamatio, qua petent Gregorium collocari in throno, reclamante tamen ipso Gregorio, atque dicente:

Hic non premit, quo, praesens clamorem, & viri:
Nunc sunt agenda gratiae summa Deo.
Majora que sunt, huius erit tempus summi.
Hae verba planis maximo plebs cepit.
Amica namq, est omnibus modestia.
Abiq, Principis maxima hoc laude effertur.
Hic concionis exitus tandem fuit.

XIV. Adidique ob nimiam compressionem, confusioneque prementium, ensem euaginatam ad incutendū terrorem à quodam, sed mox in vaginam reductum. Cum autem templi & aedium Episcoporum possessor effectus esset, Ariani aestuabant adversus Gregorium immenso implacabilique odio: quos tandem ipsius Gregorii insignis animi modestia delinuit: quae cum in omnibus rebus quas gereret, eluceret, nouo casu adeo omnibus propius atq, manifeste relaxit, ut sibi etiam hostium animos deuinciret. Accidit enim, ut ipso subagrotante Gregorio, in lectulo decubente, sicut ad eum conficiendum, clam ingressus sit, recteque multitudine accedentium, ut ei gratularentur de tempore recepto, ab Arianiq, vindicato, pro quo munere vota Deo nuncupassent. Eoque perfuncto officio, cum discessissent, sicarius ille solus ibi relictus, manibus pedes sanctissimi vii i prehendens, lacrymas copiose fundens atque lamentans supplex veniam postulauit. Gregorio autem sciscitante, quid hoc sibi relateretque praeter immenso dolore, ipso tacente, vnus ex his, qui aderant, rem sentiens, Gregorio dixit: Hic ille carnifex tuus est, & pater, qui à nonnullis subornatus, ferrom tibi in praecordia delinxiserat, nisi Christus perspicue tibi auxilio fuisset: quod enim ad eorum voluntatem spectat, scelus est consummatum, proinde hic facti poenitens ad pedes tuos lacrymis veniam petit. Ad quem conuersus Gregorius ait: Propitius sit tibi Deus, tibi q, ignoscit, qui me seruauit: hocque solum pro uox peto, ut haereticus exceraris, meus fiat. Hoc autem cum videret, inuoluitur ciuitati: hostium Gregorii, Ariarum hominum nonnihil emollita sunt corda, ergaque ipsum reddita propensiora. haec omnia breui compendio recitata, ab ipso met Gregorio fustius descripta sunt b.

GRE. NAL. AFFRIT. TVR A SIC. CARIQ.

Quod autem sequenti anno Orientales Episcopi Orthodoxi Constantinopolim, ut Gregorium collocarent in throno, vocati fuerint à Theodosio Imperatore id quidem suadente Damaso, qui (ut dictum est) Gregorio suscepit patrocinium, factum putamus. Cuius etiam admoni-

tionem, idem Episcoporum Concilium collectum Constantinopolim condempnasse haereticum Macedonem, quis est, qui non facile sibi persuadeat? Cum enim certum sit, Romanos Pontifices solere litteris salutare nonos imperatores, ad eosdemque de tollendis haereticis, sedantisque schismatibus scribere, hortari, viamque, quae id perficeret, aperire: patet credere Theodosium, Damaso suadente, ad haec omnia perficienda sedulo animo addixisse: docet enim id etiam vehemens coniectura ex frequenti rerum vsu comparata, exemplique saepe monstrata. At de his suis loco pluribus agendum erit: hic vero iam est finis rerum Gregorii praesentis temporis.

Hoc idem anno mortui Petrus Episcopus Alexandrinus, cum sedisset annos octo, locumque eius est subrogatus Timotheus ipsius fratres, cuius mentio habetur in Theodosii sanctione anno sequenti data: in illa autem, quam datam diximus praesentis anno cum Petri sit mentio, plane apparet, alterum eorum, nempe Petrum hoc tempore desisse, aliter uero, Timotheum videlicet, Episcopum eius Ecclesiae creatum esse. Sunt qui, ut exultent Petrum fauentem aduersus Gregorium Nazianzen. Maximo Cynico, ea omnia, quae dicta sunt, adscribant eiusdem Petri successori Timotheo: sunt hi Theodoretus, Castiodorus, Nicephorus, & fortasse alii. At certe negare sunt haec: nam quae relata ipsius Gregorii de Petro factis perspicue extant, ut de his dubitandi omnis praesidio auferatur. Non ita quidem de Petro ista se habent, ut illa, quae in ipsum vulgo iactata tradit S. Hieronymus, quod reuersus in Ecclesiam, adeo facilis fuerit id recipiendis ad communionem lapsus haeretici, ut nonnullis acceptae poenitentiae in suspicionem venerit: nam semus ex instituto Athanasii ad Basilium iacobenis (quod supra suo loco demonstratum est) omnes Arianos ad Ecclesiam redire volentes, oblata fidei Nicanae confessione, nullatenus debuisse repelli. Quod autem idem Petrus Maximo fauerit poenitentiae causa, ut credamus adduci non possumus, sed ab eo deceptum aliqua noua iactata, sicut ab eodem vidimus ipsum Gregorium fuisse delusum.

Ceterum quod pertinet ad Timotheum successorem quantumlibet Petrus defunctus esset, nulla tamen spes fuit sub Catholico Principe, Lucio Ariano Episcopo Alexandrino eam recuperandi sedem, ipso Theodosio resistente: quae & pulsum ab eo tradit S. Hieronymus, qui de Lucii scriptis ita subdit: Est autem eius sollemnitas Paschae epistola, & panis uariarum Caro Hereticis libelli. Vendicarat sibi profanus Ariarum Antistes, ut Paschales epistolas scriberet ad Catholicam Ecclesiam, quae annis singulis dari solebant ab Episcopo Alexandrino vniuersis Christi fidelibus ad Paschatis certum tempus infundendam. Ceterum Theophilum eiusdem Ecclesiae postea Episcopum ab hoc anno Paschalem cyclum annorum centum inchoasse, nimirum à primo Consulatu Theodosii, testatur S. Leo Papa in epistola ad Marcianum Imperatorem, erat tunc ipse Theophilus Ecclesiae Alexandrinae clericus apprimae eiusmodi scientiam callens, quam ne quis haereticus sibi in posterum arrogaret, centum ipse annos inclusit, quibus dies Paschatis exploratus annis singulis haberetur.

Eodem plane tempore, quo haec agebantur in Oritete, contigit Mediolanensem Ecclesiam perturbari ceptam esse à Iustina Augusta Valentiniensis senioris Imperatoris cognite. Ariana tamina audacissima. Haec quidem haec est patrocinatura, cum accepisset Sirmiensis Ecclesia (est Sirmium ciuitas posita in Illyrico b) destituta esse patre, illuc properauit, quo Ariarum illi Antistitem perfici procuraret. Ambrosius etiam illuc se contulit (perseuerabat enim antiqua illa diuisio provinciarum, qua lege Vatina i coniuncta erat provincia Illyrici Galliae Cilicis) ut Ecclesiae Sirmiensis suae diocesis consularis praesideret Catholicae communionis Episcopum. Quenam autem tum tibi contigerit, Paulinus ita describit: Cum Ambrosius Sirmium ad erigendum Episcopum Anthonium perrexisset, ibique Iustina tunc temporis Regna potentia & multitudine condonata de Ecclesia pelleretur, ut non ab ipso, sed ab haereticis

Arriani

ECCLESIA ORIENTALIS

XVI. ORIVS PETRI, SUBROGATO TIMOTHEO. C. 13. de haeret. C. Theod.

d Theod. l. 5. c. 8. e Casiod. l. 1. c. 11. f Niceph. l. 12. c. 11.

XVII.

THEOPHILUS CYCLUS PASCHALIS. L. 1. c. 11.

XVIII. IUSTINA AVGVSTA FAVET ARIANIS.

h Ammia. l. 1. c. 10. i eod. l. 5. c. 11.

k Suet. in C. Iulio ca.

l Paulin. vita S. Ambrosii. m Auentius

QVID SIT MI AMBROSII.

Arianus Episcopus in eadem Ecclesia ordinatur; effectus constituitur in tribunal, nihil citans eorum, que a muliere excubantur: vna de virginibus Arianorum impudenter ceteris tribunal confidens, apprehenso vestimento sacerdotis cum illam attrahere vellet ad partem mulierum, ut ab ipse casus de Ecclesia pelleretur. audiam (vt ipse solitus erat referre) Ego indigno tanto sacerdotio sum: tamen te non conuenit, vel professionem tuam, in qualemcumque sacerdotem manus inire, unde debes vereri Dei iudicium, ne tibi aliquid enemat. Quod dictum exitu confirmavit: nam alio die mortuum ad sepulchrum vsque deduxit, gratiam pro contumelia rependens: Sed hoc factum non leuam aduersarius inuictis metum, pacemque magnam Ecclesia Catholica in ordinando Episcopo tribuit. hanc Paulinus. Ordinatus est itaque Anemnius, quem cum con- steter anno sequenti interfuisse Aquileiensi Concilio, pariterque eius nomen reperitur inter Episcopos Occidentales, ad quos Synodalis epistola e Concilio Constanti- nopolitano data est; plane declaratur Anemni electionem ante sequentem annum contigisse, sed non quidem (vt putamus) ante presentem. nam haec res Ambrosii tranquillissime habuisse, que sunt recentia, demon- strant. Hoc vero tempore Arianos fauore Iustine tumultuari cepisse liquet, atque adeo res perturbasse, vt Gratianus basilicam vnam, quam peterent ipsi Ariani sibi tradi, ab Ambrosio abstulerit, no tamen illis dederit, sed eidem Ambrosio restituerit; vt ex his, que S. Ambrosius ad eum scripsit, intelligi potest, dum ait a: Neque enim aliud possumus diceri, nisi, Spiritus hanc fuisse gratiam, quod ignorantibus omni- bus subito hanc esse reddidisti. De paulo post: Et enim basilicam se- questrasti, vt tuam probares. Impletur igitur propositum suum pre- tas tua, que sic sequastrauerat, vt probares, sic probauit, vt redderet. Nec fructum amisi, sed iudicium teneo, patitur, omnibus in quadam facti discretionem, discretam tibi nunquam fuisse sententiam: patuit, inquam, omnibus & tuum non fuisse cum se questrares, & tuum esse cum redderes. hanc Ambrosius.

XIX.

b Conc. A- quileiensi in princ. ARIANI AGUNT APVD GRA TIANVM IMP. DE COGENDO CONCIL.

Cum autem Ariani instarent, & perinde atque iustam forent causam, quod Conciliabuli Ariminensis patro- cinium suscepissent, eundem Gratianum Imperatorem hoc anno Sirmium venientem interpellant b, querentes fe e Catholicis vndique pellit: ob idque se generale postu- late Concilium, quo in eo vniuersae Ecclesiae demonstra- re possent, esse Catholice, atque inuicta in infamari haeresis Ariana, instans, vtgen, obtundunt; Principis aures, do- nec ab eo, qd petierant, extorserunt de indicendo gene- ali Concilio. Ceterum cum haec ab Imperatore esse decreta Ambrosius intellexisset: continuo intercellit, probrosum esse & indignissimum asserens, propter duos catiolos he- reticos, totius Catholici Orbis Episcopos couocare ma- gno Ecclesiarum detrimento, que pastoribus deltituta, luporum paterent in carnisu. Sicq; ex sententia Ambrosii factum est, vt Imperator acquiesceret Aquileiense cele- brari Concilium, in quo finitum tantum conuenirent Ep- iscopi, ex Africa autem & Gallia factis esse Legatos adesse. Indictio autem Synodi d. lata est in annum sequentem A- quileia celebrande mense Septemb. in qua eotundem causa tractanda esset hereticoru: nos vero de castio loco plurib. Haeretici autem, qui id extorserunt a Gratiano, fu- erunt Claudianus, alias Palladius & Secandianus Episc. quoru frequens est mentio in ipso Aquileiensi Concilio.

XX.

c Eunap. vna philo- soph. in Maximo.

Notissime autem quod ad priuatas res gestas anni hu- ius pertinet: hoc ipso anno tertia Ianuarii (vt ex Eunapio Sardonio colligitur) Festus Proconsul in Asia cum ido- lorum cultu se dedidit, miserando modo diem clausit extremum. Quo v. pacto id se habuerit, Eunapius docet his verbis: Tertius illuc erat dies a Kal. Ian. quasi ita Romani nan- cupant, quando omnes Festo gratulantes conuiuium adducunt: ipse vero Eumenium delubrum accedit, haud remere inquam deos co- lere suum: quippe qui omnes a se supplicio affectos hanc potissimum ob causam de medio sustulerit. Ingressus ad eas narrat visum sibi somnium, atq; inter narrandum lacrymis vultum aspergit: id autem eiusmodi erat. Dicebat Maximum (philosophum nempe illum Iuliani Apostatae magistram, qui sub Valente accusatus magie male perit) humella collo misila, visum fuisse ipsum ad oram pertrahere sistendum Plutonis iudicio. Qui aderant, conter- riti, vitamq; vna totam recolentes, lacrymas quique pro se profusas

faciebant, imbebantq; renam & pacem a deo precari. Ille dictis audiens, vota facit. Sed dum egreditur, ipse concidit humi, doctus pueris in terra delatus, vt isq; vni desolatus iacuit, ad domum relictus, confissim exspirauit. Ea res vna est a diuina providentia precitata, haec quidem Eunapius, qui & ipse deorum cultor & im- pius, talia effari de suis cogit. Sed iam ad sequents anni res gestas progrediamur.

IESV CHRISTI Annus 381.

DAMASI PAP. GRATIANI 15. VALENTIN. I. IMPER. THEODOSII 3.

Recentissimus octogesimus primus Christi annus Eucharit * & Syagrii Consulatus auspiciis aperitur, idemque numeratur decimus quintus Pontificatus Da- masi, atq; ab exorto schismate Vrsicini: quo tribus iam Iu- stris saepe compositis, nunquam autem extincto Gratianus & Valentinianus in Occidente Imperatores nouissime aduersus eosdem schismaticos rescripserunt. Acciderat enim, vt etiam idem schismatici sepe damnati fuissent, atq; in diuersa loca exules amandati: in dem nihilominus, res- pectibus Iudicibus, inde recedentes, atque ad propria remeantes iustas seditiones turbasque constabant non sine magno Catholicae Ecclesiae pacis detrimento. Quam- obrem iidem Imperatores in primis redarguentes signa- uos Iudices, quid ab eis post haec de iidem agendum esset, decernentes, rescripserunt ad Vicarium ordinatum iudiciorum dederunt, quod hic primu eundem curauim ex bibliotheca Vaticana acceptu, ex codice inquam illo, vbi descripte habentur complures Pontificum Ro- manorum epistolas, a nobis saepe citato: quod sane scate- bat mendis, sed collatione habita cum alio exemplari, vt licuit, restitimus:

I. * Eucharit

VRSICINI SCHISMA VIGINIS.

Gratianus & Valentin. AA. Aquilino Vicario Ordinariorum. Sententias Iudicum aut quatenus limites, aut contumaciae remouatio, aut habitum coram patribus sanxit examen, nec a mediocri auctoritate labefactari, atque conuelli, nec a potentioribus, nec ab impudentibus permissis nostra praecpta per vestram negligentiam desinituta. Quae tandem poterit ferri sententia, qua quidem dum desinituta, non excisita, vt longatolerantia in desperatos sumat effectum, & officium meum cogat agnosci? At nonne absur- dus est, quod Vrsicini insita auentia, quod serenitas nostra mitibus persuasit edictu, vt omnes, qui impio caru profanata religionem tentarent, vel ad centesimum Vrbis miliarie pellerentur? vbi pertinax furor ab obsequentiibus desinituta in eius tantum perniciem rueret, qui solus erraret, & vt condemnati iudicio velle sententiam sacer- dotum, reditum postea vel ad Ecclesias, quas contaminauerant, non haberent, vel redintegrationem iudicij sinistra a nobis impudenti pernicia praecarent. Reperat laudanda & spectata tua sinceritas quales ad vrum clarissimum Simplicianum quondam Vicarium li- teras clementia nostra transmissit, & desinat iterationem * sperare mandati: quia pingendum mansuetudinis nostra pudor est; infla- rare praecptum.

II. QUID IMPERATORIS IN SCHISMATICOS RESCRIPTUM

* expedit

Vrsicinum quidem Gallia coerces, & ne motus aliquos inque- ritos exerceat, cobibus Agrippina sceffio: quem tamen ipsum per oc- cidentes obtundentem sapius quam momentem, ad hoc vt sequen- tes abijceret, audimus. Hisacem remotus Hispania angulus titulo damnationis inclusit. Non bene capiti consilium, si quid turbarum vesanus agitaauerit Parmensis Episcopus, eo perniciosior, quod in- chyla Vrbis magis proximus, & imperitorum multitudinem magis exagitat, & Ecclesiam de qua iudicio sanctorum Praesulum deu- ctus est, inquietat, inane videlicet gloriam sententia grauioris expellans: quem si quid decessor tuus denoti vigore habuisset, protinus vltra fines debuisset extrudere. Et Florentius Puteola- nus post damnationem, quam reilo iudicio conuictus accepit, mansuetudinem nostram inquietare conatus, dignum tui in pro- greffione responsam: post quantum decemum annum Ecclesiam, de qua extrusus fuerat, rursus contaminare conatur, congregones il- licitas facere molitur, egentemque consilij multitudinem perdi- ti animi persuasione deprauat, nostrorum videlicet iudicium so- cordia fretus, qui priuatae gratia Imperialia praecpta condonant,

III. VRSICINI RELEGATI IN GALLIAS, HAS IMPERATORIS

VIII.

& reli-